

Postprint version : 1.0

Journal website : <https://www.nibhv.nl/over-nibhv/vakblad-veiligheid/>

Pubmed link :

DOI :

This is a Nivel certified Post Print, more info at nivel.nl

De emotionele conjunctuur van de crisis

Michel Dückers

Helaas is het Nederland niet gelukt om zich te onttrekken aan de wereldwijde coronacrisis. Het afgelopen jaar zijn we dagelijks geconfronteerd met maatregelen om de besmetting in te dammen – en met discussies over de (on)zin van diezelfde maatregelen. Voorstanders van interventie benadrukken dat de acute zorg zonder ingrijpen overbelast raakt. Aan de andere kant zien we tegenstanders van maatregelen, met uiteenlopende argumentatie. Volgens sommigen is ingrijpen niet nodig omdat het virus niet bestaat of omdat het risico van het virus acceptabel is. Het middel is bovendien erger dan de kwaal.

Wat niet helpt is dat in beide gevallen de onderbouwing betwistbaar is. Dat kan ook niet anders. Geen partij beschikt over ondubbelzinnige zekerheden. Iedere toekomstvoorspelling is gebaseerd op minder of meer onzekere aannames. In het beste geval zijn het educated guesses, waarbij de onzekerheid toeneemt met ieder punt verderop in de tijd waarop de voorspelling durft te zinspelen. Tegelijkertijd zien we hoe standpunten van voor- en tegenstanders verhard en wegtrekken van het genuanceerde midden waar geen praatprogramma in geïnteresseerd lijkt. Hoe breng je dat ooit bij elkaar in een breed gedragen maatregelenpakket?

Mogelijk volgt het coronavirus een seizoenpatroon, met een verhoogde besmettingskans in de winter. Misschien volgt de intensiteit van de discussie tussen voor- en tegenstanders van maatregelen eveneens een patroon. Dat patroon zou zomaar kunnen overeenkomen met de emotionele conjunctuur van een samenleving in een rampencontext. Een getroffen samenleving doorloopt een paar fasen. Dat is een uitgangspunt uit de rampenpsychologie sinds de jaren 80. Eerst is er een periode van steun voor elkaar, welwillendheid jegens noodmaatregelen en er is geloof dat het tij zal keren, schouders eronder. Op een gegeven moment slaat dit om. Steun, vertrouwen en hoop nemen af. De gemoedstemperatuur daalt. Mensen raken vermoeid, frustratie en somberheid zetten meer en meer de toon. Zodra we uit dit dal kunnen kruipen – wat tijd kost en met terugval gepaard gaat – herstelt het gemoed en re-integreren we tot, al is de term al eerder (en misschien ook wel te vroeg) gebruikt, een nieuwe normaal.

Inmiddels zijn er aanwijzingen dat deze dynamiek optreedt tijdens de coronacrisis. In de eerste periode van de uitbraak bestond er in Nederland veel draagvlak voor de maatregelen. Daarna kenterde de toon, overal eigenlijk. Vlak voor de tweede golf was internationaal een flinke afname zichtbaar in tevredenheid over de overheidsrespons. De desillusie overstijgt landgrenzen. En begin 2021 staan we samen voor de uitdaging om uit het dal te krabbelen. Zelfs met blue monday achter

ons blijft het moeilijk om draagvlak te vinden en te behouden voor (extra) maatregelen. De roep om verlichting door beleidscriticasters wordt gevoed door waargenomen leed en zorgen zolang de situatie niet verbetert. Tegelijkertijd voelen pleitbehartigers van interventie zich gesteund door cijfers die de weerbarstige beheersbaarheid van de besmettingsgolven illustreren. Is er hoop? Ja, naar verwachting smelt de discussie als sneeuw voor de zon zodra de voor- en tegenstanders van maatregelen het (zon)licht weer zien aan het einde van de tunnel.